

Adrian Dobrzycki

Czynności zawodowe trenera karate kyokushin w opiniach trenerów

---

Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura
Fizyczna 14/1, 125-138

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Adrian DOBRZYCKI*

Czynności zawodowe trenera karate kyokushin w opiniach trenerów

Streszczenie

Wprowadzenie: Celem pracy jest poznanie opinii trenerów karate kyokushin dotyczących znaczenia (hierarchii) poszczególnych czynności zawodowych trenera.

Material i metody badań: Badaniami objęto 40 czołowych trenerów karate kyokushin w Polsce. Wiek respondentów wynosił 36 ± 11 lat, staż trenerski $7,6 \pm 8,4$ lat, a doświadczenie treningowe $16,1 \pm 9,2$ lat. Wszyscy badani posiadali poziom wykształcenia technicznego co najmniej 1 dan i pochodzili z 26 klubów i sekcji karate w całej Polsce.

Wyniki: Do najważniejszych czynności zawodowych trenera karate kyokushin należą trzy rodzaje kierowania zawodnikiem: kierowanie przygotowaniem fizycznym, technicznym i taktycznym. Bez względu na podziały (osiąganie sukcesów, wiek i staż szkoleniowy), opinie dotyczące znaczenia poszczególnych czynności zawodowych trenera były zbieżne (rsp = 0,67–0,92; $p < 0,001$). Rangi podstawowych czynności zawodowych trenera karate kyokushin, taekwon-do i sportowego jiu-jitsu są podobne do siebie.

Słowa kluczowe: sporty walki, sztuki walki, karate kyokushin, czynności zawodowe trenera.

Wstęp

Zawód trenera traktuje się obecnie zarówno jako praktyczne działanie określonego specjalisty, jak i jako kategorię socjologiczną. Profesja ta podlega ewolucji, jeżeli chodzi o zakres i rodzaj czynności zawodowych, równoległe do rozwoju życia społecznego oraz dynamicznego rozwoju sportu. Zawód ten wymaga wysokiego stopnia umiejętności przystosowania się do aktualnego poziomu rozwoju życia społecznego i rozwoju sportu [19]. W procesie oddziaływania na zawodników trener winien być pedagogiem, psychologiem i organizatorem, także osobą wykorzystującą wiedzę z nauk przyrodniczych i informatycznych [7],

* Mgr, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie; e-mail: dobrzycki.adrian@gmail.com.

[10]. Współcześnie w zawodzie trenera występuje wąska specjalizacja. Każda dyscyplina ma swoją specyfikę, nie ma trenerów uniwersalnych, którzy mogą szkolić wszystkich we wszystkim. Czynnikiem wyznaczającym charakter pracy trenera jest także cel uprawiania sportu (rekreacyjny lub wyczynowy), wiek zawodników (dzieci, młodzież, dorośli) oraz płeć [5], [8].

Społeczno-pedagogiczne uwikłania procesu szkolenia sportowego sprawiają, że niemal od zawsze trening sportów i sztuk walki był postrzegany jako „szkoła charakteru”. Osoba prowadząca zajęcia sportowe stanowi w tym względzie źródło szczególnie istotne, albowiem to właśnie jej postawy, wartości i zachowania są głównym nośnikiem osobotwórczych wpływów sportu [9].

Cel pracy

Celem pracy jest poznanie opinii trenerów karate kyokushin dotyczących rangi podstawowych czynności zawodowych trenera. Bez względu na klasyfikacje czy definicje, cele treningu lub deklaracje o profilu szkolenia, wszystkie obszary działania pracy trenera (instruktora) można skoncentrować w 20 czynnościach zawodowych trenera. Ich hierarchia i połączenie w grupy pozwala wnioskować o preferencjach i skupić uwagę na obszarach będących gwarantem sukcesów sportowych. Tego typu badania pozwalają poznawać specyfikę karate kyokushin, szczególnie w zakresie nauczania (skutecznego przekazywania wiadomości i umiejętności), trenowania (poprawiania sprawności zawodników) oraz funkcji motywacyjnej, dyscyplinującej, menadżerskiej i administracyjnej. Podobne badania przeprowadzali już m.in.: Sterkowicz i Januszewski [16], [17], Sterkowicz [11], [12], Sterkowicz i wsp. [14], [15], Sterkowicz i Krasicki [13], Bujak [1], [2], Bujak i wsp. [3].

Charakterystyka badanej grupy

Badaniami objęto 29 czołowych trenerów karate kyokushin z organizacji Shinkyokushinkai WKO (IKO2) oraz 11 trenerów z organizacji Internationale Budo Kai (IBK). Badania przedstawicieli organizacji Shinkyokushin zostały przeprowadzone podczas eliminacji do mistrzostw Europy, które odbyły się w Elku 23 lutego 2013 roku. Z kolei opinie przedstawicieli organizacji Internationale Budo Kai zostały zebrane podczas Międzynarodowych Mistrzostw Polski w Zambrowie 11 grudnia 2012 roku.

Wiek respondentów wynosił 36 ± 11 lat, staż trenerski $7,6 \pm 8,4$ lat, a doświadczenie treningowe $16,1 \pm 9,2$ lat. Wszyscy badani posiadali poziom wyszkolenia technicznego co najmniej 1 dan i pochodzili z 26 klubów i sekcji karate w całej Polsce.

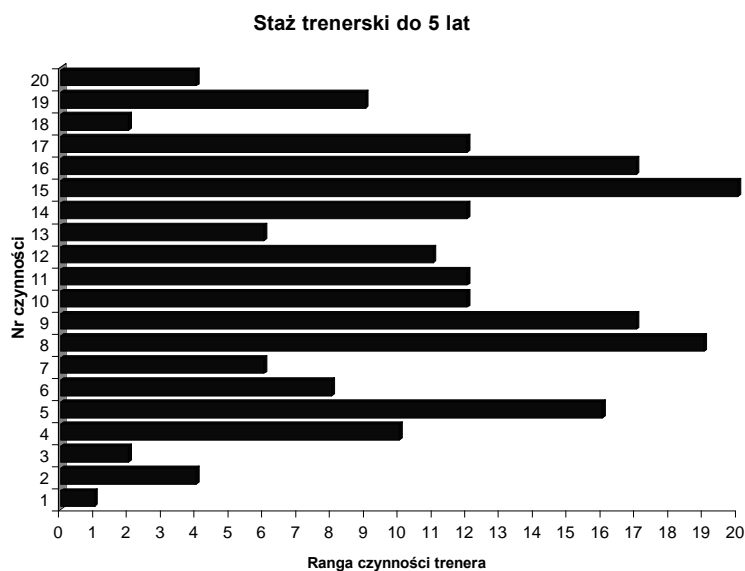
W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, a narzędziem był kwestionariusz ankiety Tumaniana [18] w wersji polskiej Januszkiewicza i Sterkowicza [17], dotyczący 20 czynności zawodowych trenera ocenianych w 4-stopniowej skali, którym badani mieli nadać rangę wg klucza: 1 – bardzo ważna, 2 – ważna, 3 – mniej ważna, 4 – nieważna. Zestawienie czynności zawodowych trenera obejmuje: 1. kierowanie przygotowaniem fizycznym; 2. kierowanie przygotowaniem taktycznym; 3. kierowanie przygotowaniem technicznym; 4. kierowanie przygotowaniem wolicjonalnym zawodników; 5. kierowanie teoretycznym przygotowaniem zawodników; 6. kierowanie wychowankami podczas zawodów; 7. kontrola procesu treningowego i stanu organizmu sportowca; 8. nadzór nad postępami wychowanków w edukacji szkolnej; 9. organizacja i sędziowanie zawodów; 10. organizacja obozów sportowych; 11. organizacja pracy wychowawczej w grupie; 12. organizacja procesu odnowy i wypoczynku; 13. planowanie procesu przygotowania zawodników; 14. podwyższanie kultury osobistej sportowców; 15. prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych; 16. prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości; 17. przeprowadzanie naboru do grup szkoleniowych i selekcji; 18. przygotowanie instruktorów i sędziów; 19. rozwiązywanie problemów organizacyjnych treningu; 20. udzielanie pierwszej pomocy przedlekarskiej.

W analizach wyników posłużono się wybranymi statystykami, obliczając wartości średnie, odchylenie standardowe, miary rozproszenia, średnie ważone dla każdej czynności, szeregując je w skali pozycyjnej, zbieżność opinii zbadano przez obliczenie współczynnika korelacji rang Spearmana „rsp”.

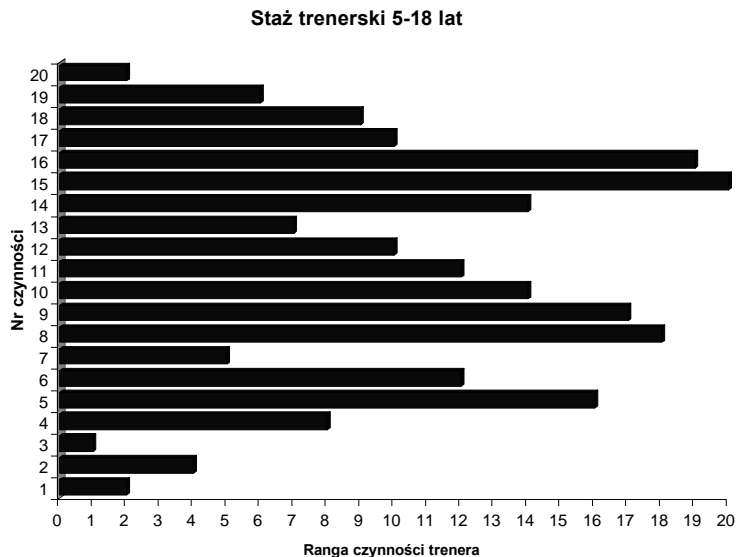
Hierarchia czynności zawodowych trenera karate kyokushin z uwzględnieniem stażu pracy trenerskiej

Trenerzy karate kyokushin ze stażem trenerskim do 5 lat za najważniejsze w swojej pracy uznali: kierowanie przygotowaniem fizycznym (ranga 1), kierowanie przygotowaniem technicznym (ranga 2) oraz przygotowanie instruktorów i sędziów (ranga 2). Do czynności nieważnych zaliczyli: prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych (ranga 20), nadzór nad postępami wychowanków w edukacji szkolnej (ranga 19), prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości (ranga 17) oraz organizację i sędziowanie zawodów (ranga 17) (ryc. 1).

Trenerzy ze stażem treningowym od 5 do 18 lat za najważniejsze w swojej pracy uznali: kierowanie przygotowaniem technicznym (ranga 1), kierowanie przygotowaniem fizycznym (ranga 2) oraz udzielanie pierwszej pomocy przedlekarskiej (ranga 2). Za nieważne czynności uznali: prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych (ranga 20), prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości (ranga 19) oraz nadzór nad postępami wychowanków w edukacji szkolnej (ranga 18) (ryc. 2).

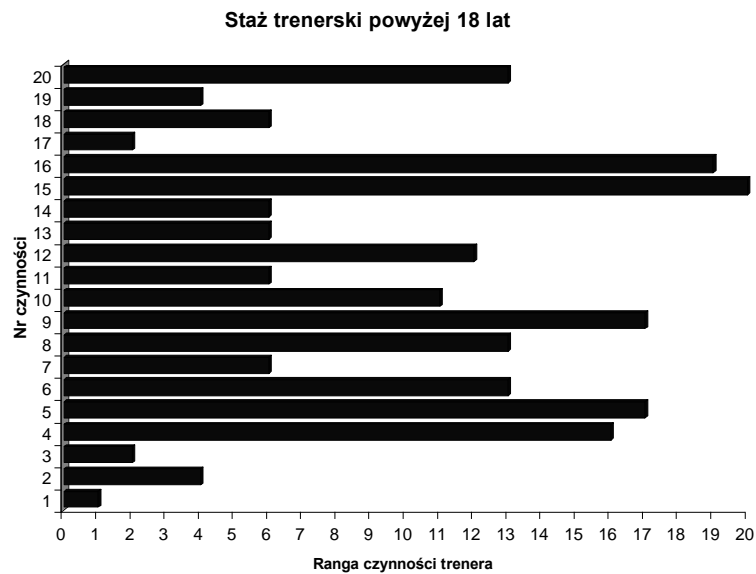
Ryc. 1. Ranga czynności zawodowych trenera karate kyokushin w opiniach trenerów ze stażem pracy trenerskiej do 5 lat

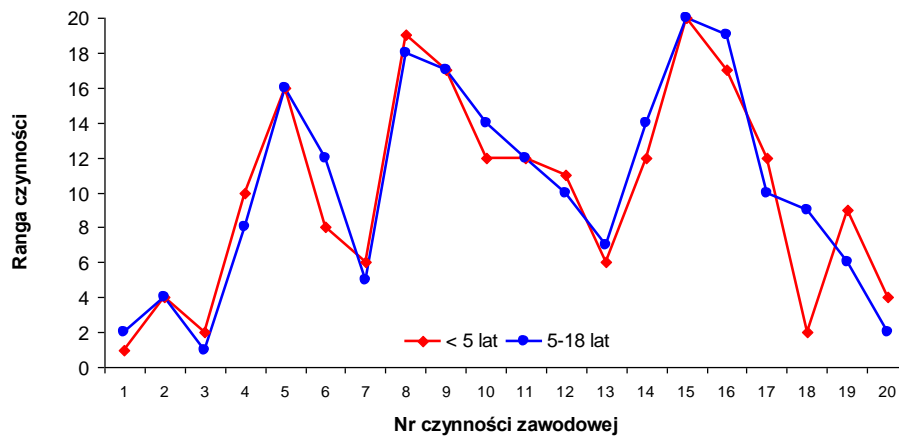
Ryc. 2. Ranga czynności zawodowych trenera karate kyokushin w opiniach trenerów ze stażem pracy trenerskiej od 5 do 18 lat

Szkoleniowcy karate ze stażem trenerskim powyżej 18 lat za najważniejsze czynności zawodowe trenera uznali: kierowanie przygotowaniem fizycznym (ranga 1), kierowanie przygotowaniem technicznym (ranga 2), przeprowadzenie

naboru do grup szkoleniowych i selekcji (ranga 2). Za najmniej ważne w swojej pracy uznali: prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych (ranga 20), prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości (ranga 19), kierowanie teoretycznym przygotowaniem zawodników (ranga 17), organizację i sędziowanie zawodów (ranga 17) (ryc. 3).

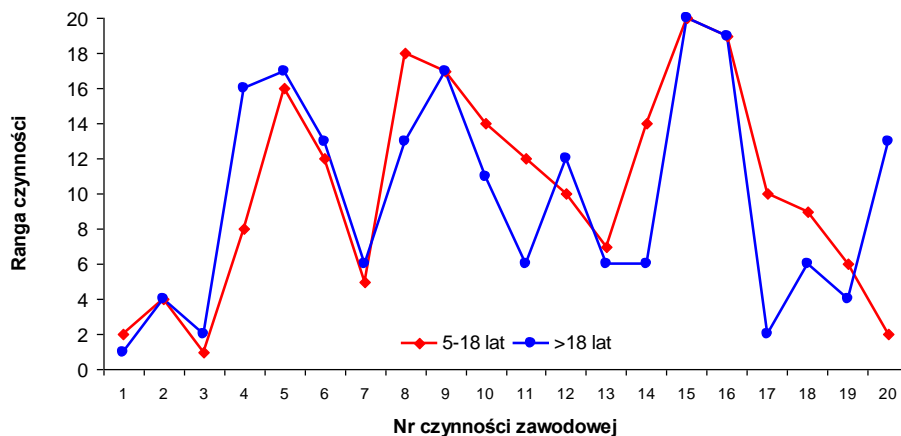
Ryc. 3. Ranga czynności zawodowych trenera karate kyokushin w opiniach trenerów ze stażem pracy trenerskiej powyżej 18 lat

Ryc. 4. Porównanie rang przypisanych czynnościom zawodowym trenera karate kyokushin wśród trenerów ze stażem pracy do 5 lat i od 5 do 18 lat

Analizując poglądy na temat ocen znaczenia poszczególnych czynności zawodowych wśród trenerów ze stażem pracy do 5 lat i od 5 do 18 lat, zaobserwowano zgodność opinii odnośnie do następujących czynności: kierowanie przygotowaniem taktycznym, prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości, organizacja i sędziowanie zawodów, organizacja pracy wychowawczej w grupie, prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych. Największe różnice w poglądach dotyczyły przygotowania instruktorów i sędziów (różnica wyniosła 7 miejsc) oraz rozwiązywania problemów organizacyjnych związanych z trenin- giem (różnica 3 miejsc). Wysoki współczynnik korelacji rang wskazuje na bar- dzo wysoką zależność ($r_{sp} = 0,92$; $p < 0,001$) (ryc. 4).

Porównując opinie trenerów ze stażem trenerskim od 5 do 18 lat i powyżej 18 lat, zauważono całkowitą zgodność co do znaczenia kierowania przygotowa- niem taktycznym, organizacji i sędziowania zawodów, prowadzenia badań do prac naukowo-metodycznych oraz prowadzenia dokumentacji i sprawozdawczości. Na- tomiał największe różnice w znaczeniu czynności zawodowych wystąpiły w przypadku udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej – różnica wyniosła aż 11 miejsc. Większą niezgodność zdań zanotowano w przypadku znaczenia: kie- rowania przygotowaniem wolicjonalnym (różnica 8 miejsc), podwyższania kultu- ry osobistej sportowców (różnica 8 miejsc), przeprowadzania naboru do grup szkoleniowych i selekcji (różnica 8 miejsc), organizacji pracy wychowawczej w grupie (różnica 6 miejsc) oraz nadzoru nad postępami wychowanków w eduka- cji szkolnej (różnica 5 miejsc). Współzależność rangi czynności zawodowych w procesie treningu obu grup okazała się wysoka ($r_{sp} = 0,71$; $p < 0,001$) (ryc. 5).

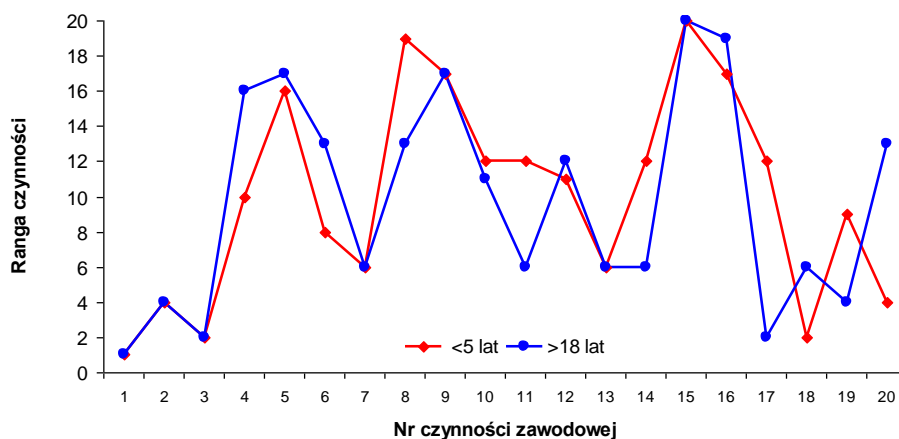

Ryc. 5. Porównanie rang przypisanych czynnościom zawodowym trenera karate kyokushin wśród trenerów ze stażem pracy od 5 do 18 lat i powyżej 18 lat

Analizując opinie trenerów o stażu trenerskim do 5 lat i powyżej 18 lat, za- obserwowano zgodność co do rangi aż 7 czynności zawodowych. Były to: kie-

rowanie przygotowaniem fizycznym, kierowanie przygotowaniem taktycznym, kierowanie przygotowaniem technicznym, kontrola procesu treningowego i stanu organizmu sportowca, organizacja i sędziowanie zawodów, planowanie procesu przygotowania zawodników, prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych. Największe rozbieżności w opiniach stwierdzono w przypadku znaczenia przeprowadzania naboru do grup szkoleniowych i selekcji – różnica wyniosła aż 10 miejsc. Bardziej doświadczeni trenerzy mają wyższy poziom świadomości związanej z wagą naborów do grup szkoleniowych oraz różnych etapów selekcji. W karate to trener indywidualnie decyduje, w jaki sposób zachęcać kolejnych adeptów do podejmowania treningów (plakaty, ulotki, pokazy, reklama w prasie oraz Internecie, listy do rodziców). Im większa grupa nowych kandydatów do treningu, tym większe prawdopodobieństwo trafienia na jednostki utalentowane. W karate nie tylko wyniki sportowe są wskaźnikiem jakości szkolenia. Także liczba ćwiczących oraz posiadaczy czarnych pasów egzemplifikuje umiejętności dydaktyczne i kompetencje trenera [2], [4], [5].

Wysokie różnice w znaczeniu czynności zawodowych wystąpiły również w przypadku udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej (różnica 9 miejsc), kierowania przygotowaniem wolicjonalnym (różnica 6 miejsc), nadzoru nad postępami wychowanków w edukacji szkolnej (różnica 6 miejsc), organizacji pracy wychowawczej w grupie (różnica 6 miejsc), podwyższania kultury osobistej sportowców (różnica 6 miejsc), kierowania wychowankami podczas zawodów (różnica 5 miejsc), rozwiązywania problemów organizacyjnych związanych z treningiem (różnica 5 miejsc). Współczynnik korelacji rang był umiarkowany ($r_{sp} = 0,67$; $p < 0,001$) (ryc. 6).

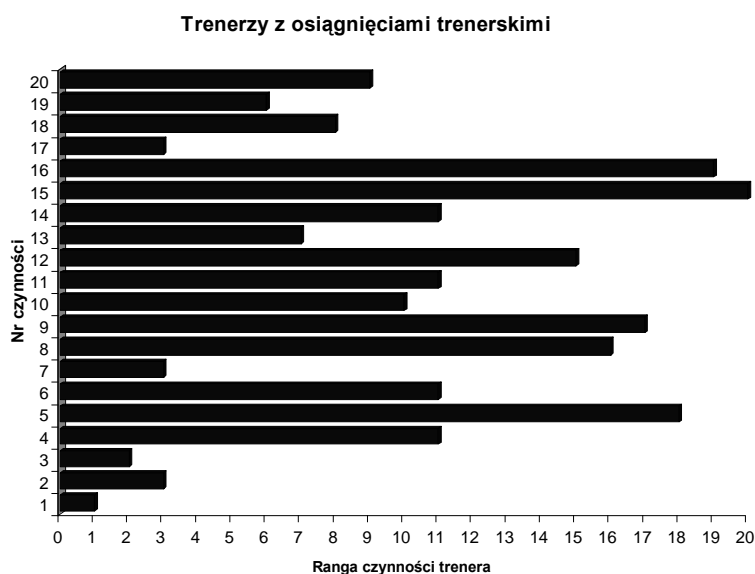
Ryc. 6. Porównanie rang przypisanych czynnościom zawodowym trenera karate kyokushin wśród trenerów ze stażem pracy do 5 lat i powyżej 18 lat

Ranga czynności zawodowych trenera karate kyokushin w opiniach trenerów posiadających lub nieposiadających osiągnięć trenerskich

Trenerzy z osiągnięciami trenerskimi za najważniejsze czynności zawodowe szkoleniowca karate uznali: kierowanie przygotowaniem fizycznym (ranga 1), kierowanie przygotowaniem technicznym (ranga 2), kierowanie przygotowaniem taktycznym (ranga 3), kontrolę procesu treningowego i stanu organizmu sportowca (ranga 3) oraz przeprowadzenie naboru do grup szkoleniowych i selekcji (ranga 3). Charakterystyczne jest, że aż trzy czynności zawodowe otrzymały tę samą rangę (ranga 3). Wybór tych czynności jako najważniejszych może świadczyć o tym, że szkoleniowcy podchodzą do karate bardziej jako sportu niż sztuki walki, a co za tym idzie – priorytetem badanych trenerów są sukcesy sportowe szkolonych zawodników.

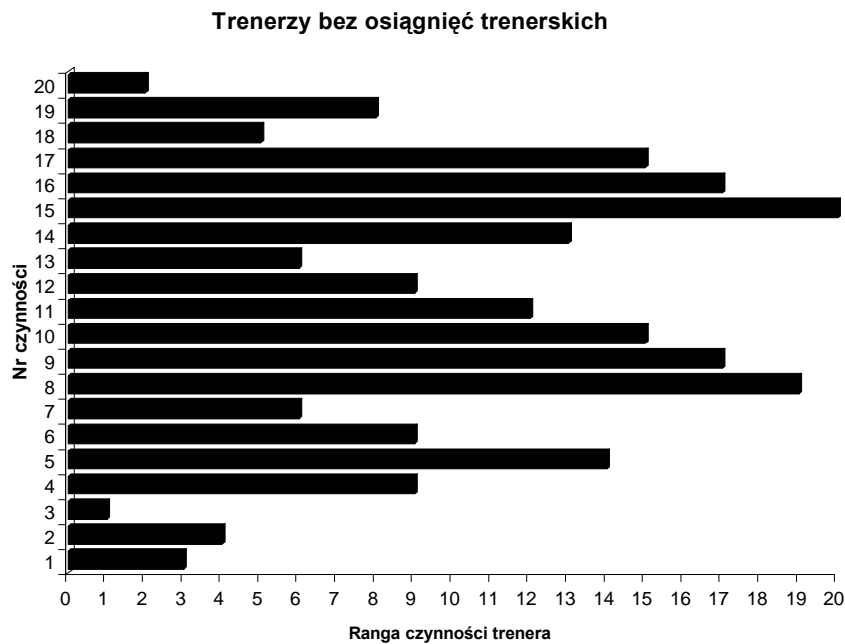
Za najmniej ważne czynności uznano: prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych (ranga 20), prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości (ranga 19) oraz kierowanie teoretycznym przygotowaniem zawodników (ranga 18) (ryc. 7).

Ryc. 7. Ranga czynności zawodowych trenera karate kyokushin w opiniach trenerów posiadających osiągnięcia trenerskie

Trenerzy bez osiągnięć trenerskich w swojej karierze za najważniejsze czynności zawodowe szkoleniowca karate uznali: kierowanie przygotowaniem technicznym (ranga 1), udzielanie pierwszej pomocy przedlekarskiej (ranga 2), kie-

rowanie przygotowaniem fizycznym (ranga 3). Jako nieważne natomiast: prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych (ranga 20), nadzór nad postępami wychowanków w edukacji szkolnej (ranga 19), organizację i sędziowanie zawodów (ranga 17) oraz prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości (ranga 17) (ryc. 8).

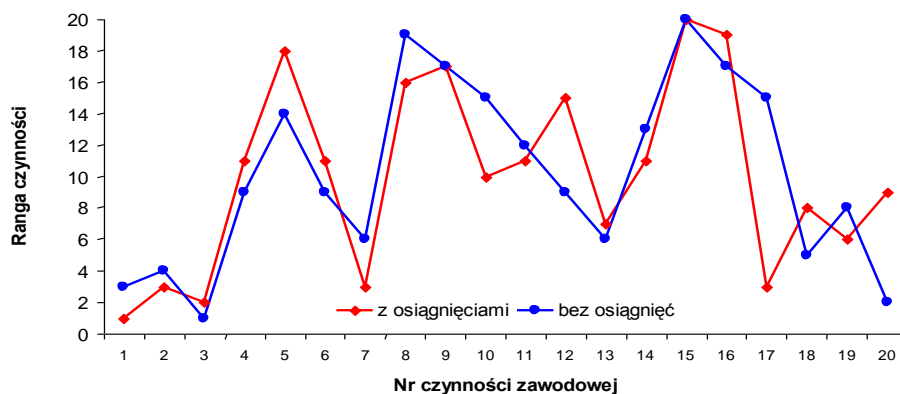
Ryc. 8. Ranga czynności zawodowych trenera karate kyokushin w opiniach trenerów nieposiadających osiągnięć trenerskich

Porównując opinie trenerów z osiągnięciami i bez osiągnięć trenerskich, zaobserwowano zgodność w przypadku oceny znaczenia tylko jednej czynności zawodowej, tj. prowadzenia badań do prac naukowo-metodycznych. W obu grupach czynność ta okazała się najmniej ważna ze wszystkich. Największa różnica poglądów wystąpiła w ocenie przeprowadzenia naboru do grup szkoleniowych i selekcji (różnica 12 miejsc). Podobne wyniki uzyskano w porównaniu rang przypisanych czynnościom zawodowym wśród trenerów ze stażem pracy do 5 lat i powyżej 18 lat.

Niezgodność opinii zanotowano również w przypadku znaczenia udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej (różnica 7 miejsc), organizacji procesu odnowy i wypoczynku (różnica 6 miejsc), organizacji obozów sportowych (różnica 5 miejsc). Różnica w kwestii organizacji obozów sportowych może wynikać z dwóch powodów. Jednym z nich może być to, że trenerzy „skuteczni wynikowo” wysyłają na nie swoich zawodników. Obozy sportowe w karate kyokushin

spełniają różne role, ale przede wszystkim są miejscem zdobywania kolejnych stopni kyu i wymiany doświadczeń z najlepszymi, przeprowadzania sparingów. Drugim istotnym czynnikiem może być to, że trenerzy z osiągnięciami są zapraszani na tego typu imprezy w celu prowadzenia treningów. Praca na obozie jest więc naturalnym źródłem korzyści finansowych. Między opiniami obu grup występuje zależność znaczna, świadczy o tym wysoka wartość współczynnika korelacji ($r_{sp} = 0,77$; $p < 0,001$).

Biorąc pod uwagę uzyskane wyniki, widać wyraźnie większą praktyczność postępowania trenerów, których praca znalazła odzwierciedlenie w wynikach sportowych. Jeśli umiejętności techniczne mają być trwałe i plastyczne, wymaga to czasu i wspomaganie przygotowaniem fizycznym. Umiejętności techniczne przynoszące rezultaty w walce sportowej również muszą być poparte odpowiednim przygotowaniem taktycznym. U zaawansowanych zawodników istotna jest też kontrola stanu organizmu sportowca oraz procesu treningowego oraz organizacja procesu odnowy biologicznej. I to wszystko znalazło odzwierciedlenie w znaczeniu czynności zawodowych skutecznego trenera z osiągnięciami i wynikami sportowymi (ryc. 9).

Ryc. 9. Porównanie rang przypisanych czynnościom zawodowym trenera karate kyokushin wśród trenerów z osiągnięciami i bez osiągnięć trenerskich

Uwagi końcowe

Opinie dotyczące rangi czynności zawodowych trenera karate we wszystkich grupach były bardzo podobne, o czym świadczy wysoka wartość współczynnika korelacji rang Spearmana. We wszystkich grupach praktykujący karate kyokushin jako najważniejsze wymienili czynności bezpośrednio związane z technologią treningu sportowego: kierowanie przygotowaniem fizycznym, kierowanie przygotowaniem technicznym i kierowanie przygotowaniem taktycznym. Bo-

gactwo techniczne karate kyokushin wręcz wymusza koncentrację na tych czynnościach zawodowych. Do czynności nieważnych zaliczono: prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych, prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości, a także nadzór nad postępami wychowanków w edukacji szkolnej. Sugeruje to swoistą awersję tej grupy zawodowej do tzw. „papierkowej roboty”. Skrajne opinie dotyczące ewaluacji edukacji szkolnej ćwiczących prawdopodobnie wynikają z różnego postrzegania funkcji trenera w sztukach walki. Według tradycji był to nauczyciel, który swojej działalności nie ograniczał do prowadzenia szkolenia. Wychowywał, kształtował światopogląd, dbał o edukację, był wzorem do naśladowania w każdej dziedzinie [4], [7]. Aktualnie w wielu przypadkach te role zostały zredukowane do instruowania na sali ćwiczeń.

We wszystkich badanych grupach do czynności nieważnych zaliczono prowadzenie badań do prac naukowo-metodycznych (ranga 20). Znamienne, że na przestrzeni lat poglądy trenerów dotyczące rangi dokumentowania i rozliczania swoich działań nie uległy zmianie. Rejestracja wcześniej zaplanowanej pracy i jej analizy powinny stanowić podstawę kolejnych kroków algorytmu skutecznego i racjonalnego trenowania, jak to ma miejsce w sporcie wyczynowym.

Porównując opinie trenerów z osiągnięciami i bez osiągnięć trenerskich, największą różnicę zauważamy w ocenie przeprowadzenia naboru do grup szkoleniowych i selekcji. Podobne wyniki uzyskano, analizując opinie trenerów o stażu trenerskim do 5 lat i powyżej 18 lat. Bardziej doświadczeni trenerzy mają wyższy poziom świadomości związanej z wagą selekcji. Im większa nowa grupa po naborze do sekcji, tym większe prawdopodobieństwo trafienia na jednostki utalentowane.

Najważniejsze czynności zawodowe trenera karate nie różnią się znacznie od innych sportów walki o zbliżonych regulaminach współzawodnictwa. Podobne wyniki do karateków uzyskano w badaniach judoków [12] – za najistotniejsze w pracy trenera uznano planowanie procesu treningowego (ranga 1) i kierowanie przygotowaniem techniczno-taktycznym (ranga 2). Zbliżone tendencje wystąpiły także w badaniach trenerów zapasów [14], w których kierowanie przygotowaniem technicznym miało rangę 1, zaś taktycznym rangę 2. Podobnie swoje czynności zawodowe pozycjonują instruktorzy ju-jitsu, za najważniejsze uważając kierowanie przygotowaniem techniczno-taktycznym (ranga 1) i fizycznym (ranga 2) [12]. Podobieństwo zauważono również w badaniach [3] opinii trenerów taekwondo ITF, zapasów oraz capoeiry. Do najważniejszych czynności zawodowych trenera capoeiry respondenci zaliczyli kierowanie przygotowaniem fizycznym zawodnika (ranga 1), kierowanie przygotowaniem technicznym (ranga 2) oraz udzielanie pierwszej pomocy przedlekarskiej (ranga 3). Szkoleniowcy taekwon-do za najważniejsze w swojej pracy uważali kierowanie przygotowaniem technicznym (ranga 1), kierowanie przygotowaniem fizycznym (ranga 2) oraz planowanie procesu przygotowania zawodników (ranga 3). Trenerzy zapasów za najważniejsze w swojej pracy uznali kierowanie przygotowaniem tech-

nicznym (ranga 1), kierowanie przygotowaniem taktycznym (ranga 2) i kierowanie przygotowaniem fizycznym zawodnika (ranga 3). Tak więc podobne działania trenera w kyokushin oraz innych sportach walki i sztukach samoobrony determinują postępowanie szkoleniowe i decydują o skuteczności startowej, pomimo diametralnie różnych środków oddziaływania na przeciwnika i profilu przygotowania motorycznego [3], [12], [14].

Ranga czynności zawodowych trenera karate kyokushin kwalifikuje ten styl pomiędzy sportem a sztuką walki. Jest swoistą formą rekreacji ruchowej, w której każdy z ćwiczących może znaleźć coś dla siebie. Uogólnienie celów treningowych wobec całej grupy wymusza realizację w głównej mierze tych najbardziej powszechnych i logicznych: rozwój fizyczny, psychiczny i moralny oraz nabycie umiejętności technicznych i taktycznych.

Wyniki badań mogą stanowić wskazówkę dla chcących trenować karate, dostarczając wiedzy, na co zwracają uwagę trenerzy podczas procesu treningowego. Swoje cele i plany mogą weryfikować w kontekście czynności zawodowych trenera. Tym bardziej, że współczesny proces szkolenia uległ ewolucji, a w niektórych obszarach wręcz rewolucyjnym zmianom [7]. Jedną z nich jest powszechna aprobata rywalizacji sportowej i przewartościowanie podejścia do treningu oraz odrzucenie lub marginalizowanie podstaw etyczno-moralnych [3]. Tak więc przy powszechnej opinii co do przynależności karate kyokushin do grona sztuk walki, większość trenerów realizuje szkolenie stricte sportowe, a we współzawodnictwie biorą udział także jednostki bez predyspozycji do sportu, gdyż przy naborze nie stosuje się żadnych form selekcji.

Wyniki badań można podsumować następująco:

1. Do najważniejszych czynności zawodowych w opinii trenerów karate kyokushin należą trzy rodzaje kierowania zawodnikiem: kierowanie przygotowaniem fizycznym, technicznym i taktycznym.
2. Bez względu na podziały (osiąganie sukcesów, wiek i staż szkoleniowy), opinie dotyczące znaczenia poszczególnych czynności zawodowych trenera są zbieżne.
3. Rangi podstawowych czynności zawodowych trenera karate kyokushin, taekwon-do i sportowego jiu-jitsu są podobne do siebie.

Piśmiennictwo

- [1] Bujak Z. (2011): *Trening taekwon-do. Struktura jednostki treningowej i czynności zawodowych trenera*. MKS „Żak”. Biała Podlaska.
- [2] Bujak Z. (2012): *Czarny pas w taekwon-do. Teoria, rzeczywistość, praktyka*. MKS „Żak”. Biała Podlaska.
- [3] Bujak Z., Gierczuk D., Litwiniuk S. (2013): *Martial arts and combat sports – similarities and differences in terms of the basic activities of a coach*.

- Polish Journal of Sport and Tourism, 20 (1), s. 35–43; <http://dx.doi.org/10.2478/pjst-2013-0004>.
- [4] Cynarski J.W. (2006): *Recepcja i internalizacja etosu dalekowschodnich sztuk walki przez osoby ćwiczące*. UR. Rzeszów.
- [5] Czajkowski Z. (1994a): *Poradnik trenera. Rozważania o sporcie, osobowości, umiejętnościach zawodowych i pracy trenera*. RCMSKFiS. Warszawa.
- [6] Czerwiński J. (2001): *O potrzebie zmian w treściach i strukturze kształcenia oraz doskonalenia kadr trenersko – instruktorskich*. Trening, 3, s. 163–171.
- [7] Harasymowicz J. (2007): *Competences of combat sports and martial arts educators in light of the holistic fair self – defence model of training*. Achieves of Budo, 3(7), s. 7–14.
- [8] Perkowski K. (2009): *Doskonalenie kompetencji zawodowych trenerów sportu wyczynowego w Polsce*. AWF. Warszawa.
- [9] Sas-Nowosielski K. (2008): *O niektórych społeczno-pedagogicznych aspektach roli trenera*. Sport Wyczynowy, 1–3, s. 71–73.
- [10] Schmidt P. (1973): *Cours d'entraîneurs*. CNSE 1971-73. Jour. Sport, 12, s. 23–31.
- [11] Sterkowicz S. (1995): *Czynności zawodowe trenera judo*. Trening, 3, s. 58–68.
- [12] Sterkowicz S. (1999): *Czynności zawodowe instruktora ju-jitsu*. [w:] Sterkowicz S. (red.): *Czynności zawodowe trenera w sportach walki*. Zeszyty Naukowe 77. AWF, Kraków, s. 195–198.
- [13] Sterkowicz S. Krasicki S. (2011): *Czynności i kompetencje zawodowe trenerów narciarstwa biegowego i judo*. Sport Wyczynowy, 49, (2), s. 97–105.
- [14] Sterkowicz S., Biskup L., Ambroży T. (2001): *Czynności zawodowe trenera w zapasach i gimnastyce*. Zeszyty Naukowe 83. AWF, Kraków, s. 7–16.
- [15] Sterkowicz S., Garcif J. M., Suay i Lerma F. (2007): *The importance of judo trainers' professional activities*. Archives of Budo, 3, s. 57–61.
- [16] Sterkowicz S., Januszewski J. (1988): *Czynności zawodowe trenerów a program ich kształcenia*. Zeszyty Naukowe 58. AWF, Kraków, s. 255–259.
- [17] Sterkowicz S., Januszewski J. (1992): *Ranga czynności zawodowych jako podstawa analizy programów kształcenia kadr instruktorskich (na przykładzie karate i lucznictwa)*. Rocznik Naukowy 25. AWF, Kraków, s. 190–195.
- [18] Tumanian G.S. (1985): *O nowom kompleksie uczebnich disciplin dla kafiedr FK wypuskajuszczich trienierow – priepodawatieliej po widu sporta*. Tieorija i Praktika Fiziczeskoj Kultury, 12, s. 36–40.
- [19] Żukowski R. (1994): *Trener jako centralne ogniwo kierowania treningiem*. Trening, 1, s. 285–295.

Kyokushin karate trainer's professional activities in the coaches' opinions

Abstract

Introduction: The aim of this study is to know how is the coaches' opinion about the importance of kyokushin karate (hierarchy) of the individual trainer's activities.

Material and methods: The study included 40 leading (frontal) kyokushin karate trainers in Poland. Age of respondents was 36 ± 11 years, coaching internship 7.6 ± 8.4 years and training experience 16.1 ± 9.2 years. All respondents had at least 1 dan level range of technical training and came from 26 clubs and karate section in Poland.

Results: The most important activities of the kyokushin karate trainer are three types of contender management: managing of the physical, technical and tactical preparation. Regardless of the divisions (succeed, age and length of training), opinions about the importance of individual professional coach's activities was coincided (rsp = 0.67–0.92; $p < 0.001$). Range of the primary kyokushin karate, tae kwon do and sport jiu-jitsu coach's activities are similar to each other.

Keywords: martial arts, kyokushin karate, professional trainer's activities.